

Onderzoeksrapport Jaarverslag en jaarrekening 2005

Rekenkamercommissie

Onderzoeksrapport jaarverslag en jaarrekening 2005

Inhoudsopgave

0.	Korte samenvatting en aanbevelingen	2
1.	Inleiding	3
2.	Kwaliteit jaarstukken als beleidsverantwoording	4
3.	Doeltreffendheid beleid 2005	5
4.	Doelmatigheid en bedrijfsvoering	9
5.	Rechtmatigheid (en getrouwheid financiële beeld)	10
6.	Jaarresultaat en grote afwijkingen (Informatievoorziening in de bestuursrapportages en de jaarstukken)	12
7.	Financiële beheer	14

0. Korte samenvatting en aanbevelingen

Jaarverslag en jaarrekening zijn een graadmeter of de gemeente goed gepresteerd heeft. Minstens zo belangrijk is dat het jaarverslag waardevolle informatie bevat of de gemeenteraad op de juiste zaken stuurt. Of het ene beleid wat meer en het andere beleid met wat minder inzet en middelen toe kan.

Het jaarverslag 2005 biedt volgens de rekenkamercommissie informatie van zodanige kwaliteit dat er voor de gemeenteraad op veel onderdelen mee te sturen valt. Informatie die gebruikt kan worden voor keuzes en bijstellingen in de komende begroting. Dat nodigt uit tot een serieuze politieke bespreking. De commissie gaat in hoofdstuk 3 van dit onderzoeksrapport in op enkele interessante ontwikkelingen in het beleid.

De rekenkamercommissie spreekt haar waardering uit voor de kwaliteit van de jaarstukken 2005. Al is het een tussenstap op weg naar beter. Door de sterk aangepaste begrotingsopzet van de MPB 2006 zal volgend jaar een nog betere verslaglegging mogelijk zijn.

Tevredenheid is er ook over het feit dat de jaarrekening zonder veel aantekening de volledige rechtmatigheidscontrole heeft doorstaan. Een compliment aan college en organisatie waard.

Uiteraard is het de taak van de rekenkamercommissie kritisch te speuren naar verbeterpunten.

Zo constateert de commissie dat in de begroting investeringsplannen steevast te optimistisch worden geraamd. In de praktijk treden vaak vertragingen op. Over de financiële gevolgen is de raad in 2005 beter geïnformeerd. De inhoudelijke informatie tussentijds aan de raad waarom welke investeringen vertraagd zijn kan beter.

Een ander interessant punt is de manier waarop de gemeenteraad door het college over de risico's en de situatie van het grondbedrijf wordt geïnformeerd. De commissie is van mening dat daar meer aan te doen valt. Als dat niet openbare stukken als het jaarverslag kan, dan zal het college de raad vertrouwelijk moeten informeren. De gemeenteraad moet ten aanzien van de risico's zich ervan kunnen overtuigen dat de financiële positie van de gemeente in alle gevallen solide is.

Uit het verrichte onderzoek komen in totaal acht aanbevelingen naar voren:

1. *Betere informatie aan de gemeenteraad over de jaarlijkse actualisatie BROA¹ (blz. 8)*
2. *Scherper sturen op de zogeheten overlopende projecten (blz.9)*
3. *Nieuwe afspraken maken over uitvoeren van doelmatigheidsonderzoek (blz.10)*
4. *Bij de jaarrekening 2006 het jaarresultaat vóór en na mutaties reserves beter zichtbaar maken. (blz.13)*
5. *Het incidentele of structurele karakter van afwijkingen ten opzichte van de begroting in de jaarrekening zichtbaar maken. (blz.14)*
6. *Grote financiële afwijkingen tussentijds volledig melden in de bestuursrapportages. (blz.14)*
7. *Ook grote afwijkingen, die na de bestuursrapportage optreden, melden aan de gemeenteraad (blz.14)*
8. *De gemeenteraad tenminste eenmaal per jaar in overleg informeren over alle aspecten van het risicobeleid. (blz.15)*

---

¹ BROA = Bestemmings Reserve Ontwikkeling Apeldoorn

1. Inleiding

De rekenkamercommissie van de gemeente Apeldoorn heeft in de periode van 18 april tot 18 mei de jaarstukken 2005 van de gemeente onderzocht. De bevindingen en aanbevelingen staan in dit onderzoeksrapport.

2005 is het tweede jaar waarin de gemeente Apeldoorn ervaring opdoet met een programmabegroting en programmarekening. De commissie is zich bewust van de omslag naar een duale begroting en verantwoording een leerproces van enkele jaren is waarin steeds stappen vooruit gezet worden. Doel is uiteindelijk een gemeenteraad die op hoofdlijnen stuurt en controleert, vooral oog heeft voor de beleidseffecten en de uitvoering van het beleid in handen van het college en de organisatie laat.

2005 is ook het tweede jaar waarin de verslaggeving onderwerp is van rechtmatigheidscontrole. Was 2004 nog een proefjaar met beperkingen in de controle. In 2005 is deze controle volledig uitgevoerd.

De gemeenteraad heeft een prominente rol ten aanzien van de controle omdat hij opdrachtgever is van de accountant. De gemeenteraad heeft daartoe op 1 december 2005 een controleprotocol vastgesteld.

Accenten

Ook voor de rekenkamercommissie is een ontwikkeling in haar onderzoek van de jaarstukken merkbaar. Dat hangt samen met de verandering van karakter van de jaarstukken.

Voor 2005 heeft de rekenkamercommissie meer accent gelegd op de beoordeling van de effecten en prestaties van het beleid (doeltreffendheid) en de kwaliteit van de informatievoorziening op dat punt. Zo brengt de commissie dit jaar (in hoofdstuk 3) enkele onderwerpen naar voren die zich lenen voor politieke bespreking.

Omdat het accent meer op het beleid ligt en minder op de financiën is het voor de raad extra van belang om naast dit onderzoeksrapport ook het verslag van bevindingen van de accountant te lezen.

Referentiekader

De commissie heeft het jaarverslag en de jaarstukken 2005 vooral beoordeeld ten opzichte van:

- de kaderstelling in de begroting (MPB 2005),
- de tussentijdse informatie aan de raad, met name in de tweede bestuursrapportage;
- het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV); en
- het door de raad vastgestelde controleprotocol 2005.

Daarnaast is bekeken of er voortgang is gemaakt op verbeterpunten uit het rekeningonderzoek 2004.

Wijze van uitvoering

De rekenkamercommissie heeft de jaarstukken op 10 april ontvangen. Aanvankelijk zou was de levering gepland op 27 maart. Door de collegevorming was die datum niet haalbaar. Vanaf 18 april zijn analyses gemaakt van het jaarverslag, de jaarrekening 2005 en van het verslag van bevindingen van de accountant.

Daarover heeft de commissie schriftelijk vragen gesteld aan de organisatie en aan de accountant. Met beiden is na beantwoording mondeling overleg gevoerd.

Voorgaande jaren heeft de commissie vóór het afronden van het rapport ook aparte hoorzitting gehouden met een delegatie van College. Daarvan is nu afgezien. Ervaring leerde dat de bespreking in de politieke markt die er op volgde grotendeels "een herhaling van zetten" werd ten opzichte van de hoorzitting.

De commissie hoopt dat nu –zonder hoorzitting vooraf- de bespreking van de jaarstukken en de rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant in de politieke markt opnieuw het gewicht dat het verdient. Het past ook in de accentverschuiving naar meer beleidsevaluatie die de commissie in haar onderzoek heeft aangebracht.

De openbare beantwoording van de schriftelijke vragen aan de organisatie is voor raadsleden als een aparte bijlage bij dit rapport gevoegd.

2. Kwaliteit jaarstukken als beleidsverantwoording

Inleiding

In dit hoofdstuk richt de commissie het vizier op de kwaliteit van de jaarstukken als sturingsinstrument voor de gemeenteraad.

Onderzoeksvraag

Wat is de kwaliteit van de beleidsverantwoording in de jaarstukken?

Leveren de jaarstukken goede verantwoordingsinformatie zodat de gemeenteraad daarmee in de begrotingscyclus kan sturen?

Als deelvragen zijn daarbij beoordeeld:

- zijn doelbereik (effectkengetallen) en prestaties (outputkengetallen) in het jaarverslag compleet en zoveel mogelijk meetbaar verantwoord ten opzichte van de begroting (MPB 2005-2008)?
- geven de jaarstukken daarnaast voor de gemeenteraad relevante kwalitatieve informatie over doelbereik en prestaties?

In het onderzoek zijn de programma's 6 (beheer openbare ruimte en versterking openbaar groen), 12 (kunst, cultuur en behoud cultuurhistorische waarden), 15 (economische basis, recreatie en toerisme) met extra aandacht bekeken.

Bevindingen

- Voor zover de begroting meetbare kengetallen bevat (effect, output en kerngegevens) is daarover in het jaarverslag in meer dan 90% van de gevallen met realisatiecijfers 2005 verantwoord.
- Omdat de basis, de begroting 2005, in opzet nog niet perfect was, vertoont de samenhang van de verantwoording nog tekortkomingen en staat in het jaarverslag 2005 nog niet altijd de informatie op de juiste plaats.
Zo komt de commissie in de programma's 4, 5 en 6 voorbeelden tegen waar de relatie tussen effectkengetal en doelstelling twijfelachtig is.
Voorbeeld is de registratie van meldingen buitenlijn over afval (jaarverslag p. 53) als effectkengetal. Een effectkengetal moet in directe relatie staan met het geformuleerde doel. Dat is hier niet het geval en dus kunnen meldingen buitenlijn niet als effectkengetal dienen.
In de programma's 8, 9, 10, 11, en 12 zijn bij diverse effectkengetallen nu realisatiecijfers gegeven, waar in de MPB 2005 ramingcijfers nog ontbraken. Hier is het nog niet mogelijk raming en realisatie met elkaar te vergelijken.
Bij de programma's 13, 14 en 16 valt het de commissie op dat veel kwalitatieve informatie wordt geboden maar geen effectkengetallen en in beperkte mate outputkengetallen zijn opgenomen.
Dit soort onvolkomenheden is inmiddels in de MPB 2006 hersteld en maakt straks in het jaarverslag 2006 een aanzienlijk betere verantwoording mogelijk.
- De nota van aanbieding van het jaarverslag is aanmerkelijk verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Het samenvattend beeld per programma geeft een uitstekend beknopt overzicht van zaken waar het beleid in de zin van behaalde effecten succes heeft en waar nog knelpunten liggen. Presentatie op dit niveau biedt goede stuurinformatie voor de raad en draagt bij aan verbetering van de integrale afweging van het gemeentelijk beleid.

Samenvattende conclusie

In kwalitatieve zin vertoont de beleidsverantwoording in het jaarverslag 2005 tekortkomingen die overeen komen met de bevindingen uit het rekenkameronderzoek van de

programmabegroting (MPB) 2004 ². In dat onderzoek is vastgesteld dat de logica en samenhang in de opbouw van de programma's (formulering van de doelen en de keuze van de effect- en outputkengetallen) voor verbetering vatbaar is. Tussen de programma's bestaan grote verschillen over het aantal en de relevantie van de gebruikte kengetallen (soms veel feitelijke kengetallen zoals het aantal verleende vergunningen die voor de raad geen indicator zijn voor de effectiviteit van het beleid).

In 2005 heeft een werkgroep van raad en college naar aanleiding van het rekenkamerrapport een uitgebreid voorstel tot verbetering van de programmabegroting geformuleerd.

In de MPB 2006 is de begrotingsopzet op deze punten daadwerkelijk grondig verbeterd. Bij de volgende jaarstukken zal zich dat vertalen in een veel betere programma-verantwoording.

In dat licht acht de commissie het niet nodig nieuwe aanbevelingen te doen.

3. Doeltreffendheid beleid 2005

Inleiding

De gemeenteraad stelt de kaders en controleert of het beleid doeltreffend is. De raad mag van de rekenkamercommissie verwachten dat zij analyses en informatie aandraagt waardoor de leden de resultaten beter kunnen beoordelen. Onderstaande bevindingen en conclusies moeten in die zin gelezen worden. Het is een handreiking voor bepreekpunten in de politieke markt Apeldoorn.

Onderzoeksvraag

Is het in 2005 gevoerde beleid doeltreffend?

Deelvragen

- Zijn, afgezet tegen de doelen die de raad wilde bereiken, de ontwikkelingen positief?
- Waren, kijkend naar de ontwikkelingen, de doelen realistisch geformuleerd?
- Zijn de voor 2005 toegezegde prestaties geleverd?
- Zijn de in 2005 voorgenomen investeringsplannen (m.n. de bestemmingsreserve ontwikkeling Apeldoorn en de bestemmingsreserve overlopende projecten) uitgevoerd?

Bevindingen

De commissie heeft op hoofdlijnen een analyse gemaakt van de beleidsresultaten. De belangrijkste effectkengetallen zijn in drie categorieën gerangschikt (zie overzicht volgende bladzijde). Naast meetbare indicatoren bevat het jaarverslag veel kwalitatieve informatie.

---

² Zie rapport gezamenlijk onderzoek van de rekenkamers Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen naar de programmabegrotingen 2004, april 2004

Samenvattend overzicht effectkengetallen jaarverslag 2005

Progr.	Beleid/onderwerp	Realisatie verleden	Norm/ streefcijfer	Realisatie 2005
Realisatie hoger dan norm/ positieve ontwikkeling				
1/2	Beoordeling dienstverlening door burgers		7,5	7,8
3	Waardering veiligheid op straat		7,1/7,3	7,9
4	Oordeel inwoners bereikbaarheid binnenstad		7,7	8,3
5	Duurzaamheidsspiegel	68 (2003)	78 (2008)	77
8	Percentage inwoners met bijstandsuitkering	1,85% (2004)		1,7%
12	Oordeel inwoners over culturele voorzieningen	5,9 (2003)		7,2
Realisatie dicht bij de norm/ (ongeveer) stabiele ontwikkeling				
4	Oordeel inwoners over openbaar vervoer		7,0	7,1
6	Percentage inwoners tevreden over groen wijken		75%	75,7
7	Leerplichtigen met ongeoorloofd schoolverzuim		1 %	1,07%
10	Percentage inwoners dat zich gelukkig voelt	90,1% (2004)		90,1%
11	Percentage inwoners tevreden over sportmogelijkheden buurt		59%	59%
15	Waardering gemeentelijk ondernemersklimaat	6,5 (2000)	6,8	6,7
Realisatie onder de norm/ negatieve ontwikkeling				
4	Oordeel inwoners over onderhoud wegen en fietspaden	5,7 (2004)	6,0	5,5
4	Oordeel inwoners over verkeersveiligheid		6,0	5,5
4	Oordeel inwoner over verkeersoverlast		7,0	6,7
5	Aantal milieuklachten per 1000 bedrijven	78 (2004)		106
6	Rapportcijfer verloedering netheid in de buurt	5,9 (2004)	6,5	5,8

Uit dit overzicht en de aanvullende kwalitatieve verantwoordingsinformatie stipt de commissie enkele opvallende punten aan. Lichtpunten zijn:

- Een opmerkelijk grote vooruitgang in waarderingscijfer onder de bevolking voor de culturele voorzieningen in Apeldoorn (rekeningprogramma 12)
- De uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (rekeningprogramma 8). Een positief teken is dat het percentage inwoners met een bijstandsuitkering in Apeldoorn in 2005 is afgenomen. De rekenkamercommissie voert op dit moment een vooronderzoek uit naar het reïntegratiebeleid en verwacht rond de zomer hierover een aparte rapportage aan de gemeenteraad uit te brengen.
- Omdat landelijk het vrijwilligerswerk sterk onder druk staat is het een positief signaal dat, zoals uit de leefbaarheidsenquête blijkt, het aantal vrijwilligers in de Apeldoornse samenleving nog steeds stijgende is. (rekeningprogramma 10). In dit verband is het een succes dat het aantal klantcontacten van het nieuwe Verenigingsburo in 2005 ver boven verwachting was.

Op een aantal punten blijven effecten en prestaties achter bij de verwachtingen en toezeggingen of zijn er anderszins ontwikkelingen die aandacht vragen.

- Het lage waarderingscijfer (5,5 in 2005 t.o.v. 5,7 in 2004) dat burgers toekennen voor de staat van onderhoud van wegen en fietspaden (rekeningprogramma 4). Nader onderzoek is volgens de commissie nodig om vast te stellen of en in hoeverre hier sprake is van werkelijke achteruitgang. De gemeenteraad heeft in 2003 extra middelen voor beheer van de openbare ruimte uitgetrokken (het programma Beter door beheer). Bij de heroverwegingen in 2004 zijn uitsluitend omkeerbare bezuinigingsmaatregelen in het beheer genomen. In het jaarverslag 2005 meldt het college dat bij de uitvoering van Beter door beheer vertragingen zijn opgetreden (rekeningprogramma 4, zie jaarverslag p. 48 wijken Orden en De Heeze).
- De verkeersveiligheid in de stad (rekeningprogramma 4) wordt met een rapportcijfer 5,5 door de inwoners als onder de maat ervaren.
- De actualisering van met name zware milieuvergunningen (rekeningprogramma 5) blijft aanzienlijk achter bij de ramingen. Duidelijk is dat de voorgestelde 90% score voor alle vergunningen in 2008 niet gehaald zal worden. Ambtelijk is de commissie meegedeeld dat het college wordt voorgesteld de streefdatum voor 90% actuele vergunningen te verschuiven naar het jaar 2010.
- Het waarderingscijfer voor netheid (verloedering) van de stad haalt onder de burgers nog geen voldoende. In het jaarverslag wordt dit vooral geweten aan vervuiling door hondenpoep. Ambtelijk is de commissie meegedeeld dat verbetering verwacht wordt op het punt van handhaving nu de hondencontroleurs sinds kort onder regie van de afdeling Groen werken en niet meer onder de politie (rekeningprogramma 6).
- De uitvoering van het integrale jeugdbeleid "Alle jeugd telt" is later op gang gekomen dan gepland. Pas in januari 2006 kon het uitvoeringsprogramma worden vastgesteld. Mogelijk bespreekpunt voor de gemeenteraad is hoe het college in 2006 en 2007 de inhaalslag realiseert (rekeningprogramma 7).
- De knelpunten op het gebied van de onderwijshuisvesting (rekeningprogramma 7) zijn algemeen bekend. De commissie heeft er kennis van genomen dat gemeenteraad en college de oplossingsrichtingen dit voorjaar apart bespreken, los van het jaarverslag 2005.
- Bij de Stadsbank is het aantal klanten met een budgetbeheersrekening fors gegroeid (rekeningprogramma 8, jaarverslag p. 90). Mogelijk bespreekpunt voor de raad is of dit een gevolg is van een betere organisatie en bereikbaarheid van de Stadsbank voor de doelgroep of dat de groei een maatschappelijke ontwikkeling is waar de raad zich zorgen over moet maken.
- Uit de sociale monitor blijkt dat de tevredenheid over voorzieningen in de wijk (met uitzondering van winkelvoorzieningen) laag tot zeer laag is (percentages tussen de 12 en de 42%). Met name de tevredenheid over voorzieningen voor jongeren scoort laag. In de beschikbare tijd heeft de rekenkamercommissie de achtergrond van deze lage waardering niet kunnen onderzoeken. Het is volgens de commissie een mogelijk bespreekpunt voor de raad. (rekeningprogramma 10)
- De vertraging in de woningbouwproductie in 2005 (programma 14) is op zich ernstig. In het najaar van 2005 is hierover in de politieke markt met de raad gesproken naar aanleiding van de tweede bestuursrapportage. De feiten van de vertraging zijn bekend. De verwachting is dat Apeldoorn in 2006 nieuwbouwlocaties op de markt brengt die de productie weer vlot trekken.

Bestemmingreserve Ontwikkeling Apeldoorn (jaarrekening bijlage B)

De uitvoering van de investeringsplannen uit de Bestemmingsreserve Ontwikkeling Apeldoorn (BROA) hebben al enige jaren de aandacht van de commissie. De afgelopen twee jaar heeft de commissie moeten vaststellen dat de bestedingen stevast sterk achterbleven bij de ramingen.

Met ingang van de primaire begroting (MPB 2005) is daarom een nieuwe begrotingssystematiek ingevoerd die ervan uitgaat dat van het totaal van de investeringen in een jaar 35% in het eerste jaar wordt uitgegeven, 35% in het tweede jaar en 30% in het derde jaar.

In 2005 is volgens deze systematiek een investering begroot van 12,3 miljoen euro (1^e schijf 2005) plus 10,2 miljoen euro (2^e schijf 2004), totaal 22,5 miljoen euro.

In de tweede bestuursrapportage (burap)³, is melding gemaakt van een verwachte besteding, respectievelijk onderuitputting in 2005 van 50% , zijnde 16,4 miljoen euro. Volgens het jaarverslag 2005 is bij gewijzigde begroting de prognose van de besteding BROA 2005 neerwaarts bijgesteld naar 12,5 miljoen euro.

In het jaarverslag 2005 is uiteindelijk een bedrag van 14 miljoen aan bestedingen in 2005 verantwoord. (t.o.v. primaire begroting 62%, ten opzichte van burap/gewijzigd begroting 112,0%).

Ten opzichte van de gewijzigde begroting zij de bestedingen dus licht gestegen.

Overzicht bestedingen BROA(mln euro)

	2003	2004	2005
Begroot	29,5	29,1	22,5
Begroot na wijziging			12,5
Gerealiseerd	5,4	16,3	14,0

Naar aanleiding van de kritiek heeft het college bij de vorige jaarrekening aangegeven dat zich bij het ramen van investeringen grote onzekerheden voordoen. Het college toen heeft toegezegd de raad betere voortgangsinformatie te bieden over tussentijdse bijstellingen. De rekenkamercommissie stelt vast dat in 2005 in financiële zin deze toezegging is nagekomen. Realisatie en tussentijdse raming liggen dicht bijeen.

De inhoudelijk informatievoorziening aan de raad schiet echter nog tekort. Volgens de commissie moet de raad betere informatie krijgen waarom welke investeringen in vergelijking met de begroting vertraging oplopen. Uit de gesprekken die de commissie gevoerd heeft is duidelijk geworden dat de jaarlijkse actualisatie van de BROA in het voorjaar hierin een belangrijke rol speelt. In die actualisatie vinden vaak ingrijpende bijstellingen van het investeringsprogramma plaats. Het afgelopen jaar is de actualisatie haast onopgemerkt de gemeenteraad gepasseerd.

Ook stelt de commissie vast dat de informatie in de tweede bestuursrapportage m.b.t. de BROA niet volledig aansluit op die in de jaarrekening 2005. Het wenselijk de informatie met betrekking tot de BROA in de bestuursrapportage en de jaarrekening op identieke wijze aan de raad zichtbaar te maken.

Aanbeveling 1

De commissie adviseert het college om de gemeenteraad beter te informeren over de jaarlijkse actualisatie van de BROA. Vertraging van werken en achtergronden van andere wijzigingen verdienen betere toelichting en bespreking met de gemeenteraad.

Om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen is het wenselijk dat de gemeenteraad de stand van zaken met betrekking tot de voeding en bestedingen van de BROA in de begroting, de buraps en jaarrekening op identieke wijze krijgt voorgelegd.

Bestemmingsreserve overlopende projecten (jaarrekening bijlage D)

Vorig jaar heeft de rekenkamercommissie eveneens stil gestaan bij het achterblijven van bestedingen die tot uitdrukking komt in de bestemmingsreserve "Overlopende projecten en werkzaamheden". In de jaarrekening 2004 ging het dan om een bedrag van 7,8 miljoen euro. Nu is een bedrag aan 8,0 miljoen aan overlopende projecten verantwoord.

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie vorig jaar zijn de posten in deze bestemmingsreserve nu afzonderlijk toegelicht.

De commissie heeft navraag gedaan wat van de 7,8 miljoen uit 2004 in 2005 daadwerkelijk is besteed.

Volgens opgave blijkt 3,6 miljoen euro aan projecten is besteed en 0,7 miljoen euro is vrijgevallen. Voor 3,6 miljoen aan overlopende projecten eind 2004 schuift opnieuw door naar 2006. Dit betreft onder andere grote projecten als

³ Tweede bestuursrapportage 2005, pagina 11

Subsidie particuliere monumenten en onderzoek	536.000 euro
Plan inrichting 60 km zones	427.000 euro
Beter door beheer	1.254.000 euro
Documentatie en Informatiesysteem (DIS)	457.000 euro

De gemeente hanteert als interne spelregel dat het noodzakelijk kan zijn om overgehouden budget over te hevelen naar een volgend jaar omdat de geplande activiteit door (externe) omstandigheden vertraagd is, wel uitgevoerd moet worden en niet ten laste van het volgende dienstjaar gebracht kan worden. Overheveling geldt in principe voor één jaar.

Het valt de commissie op dat ondanks deze spelregel zo'n substantieel bedrag uit het dienstjaar 2004 eind 2005 opnieuw moet worden overgeheveld.

Het valt de commissie bovendien op dat het doorschuiven van middelen diverse projecten aangaat die bij burgers hoge prioriteit hebben. De raad zou zich volgens de rekenkamercommissie moeten verdiepen in de vraag waarom dergelijke projecten vertraagd zijn.

Aanbeveling 2

De commissie adviseert de raad en het college scherp te sturen en te prioriteren op de uitvoering van overlopende projecten, met name die projecten die de belangen van de burger direct raken. Projecten waarvan op voorhand duidelijk is dat die niet in het eerstvolgend jaar tot besteding komen horen niet thuis in deze bestemmingsreserve maar passen bijvoorbeeld beter in de BROA.

4. Doelmatigheid en bedrijfsvoering

Inleiding

De bestudering van de jaarstukken is voor de rekenkamercommissie niet het kader om doelmatigheidsonderzoek zelf uit te voeren. Wel kan de rekenkamercommissie vanuit de verantwoording in de jaarstukken een beschouwing geven over doelmatigheid en daartoe uitgevoerd onderzoek.

Onderzoeksvraag

Geven de jaarstukken informatie die zicht biedt op de doelmatigheid van de organisatie en de inspanningen om de doelmatigheid te bevorderen?

Deelvragen:

- Geven de jaarstukken een goed inzicht in de resultaten van collegeonderzoek naar doelmatigheid (en doeltreffendheid), op grond van art. 213 Gemeentewet.
- Geven de jaarstukken de raad essentiële informatie over de bedrijfsvoering van de gemeente?

Bevindingen

Doelmatigheid algemeen

- Volgens de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid zendt het college elk jaar vóór 1 december een onderzoeksplan naar de raad en de rekenkamercommissie en rapporteert over de voortgang van de onderzoeken in de bedrijfsvoeringparagraaf van de jaarstukken. In de bedrijfsvoeringparagraaf wordt enerzijds gemeld dat het onderzoeksplan 2005 is uitgevoerd. Anderzijds dat het onderzoeksplan 2005 accent legt op externe dienstverlening aan de burger, dat daartoe in de tweede helft van 2005 een onderzoek is gestart naar de afhandeling van bezwarenstromen en dat dit onderzoek pas in het 1^e kwartaal van 2006 wordt afgerond. Er is dus zeer summier gerapporteerd en er worden geen inhoudelijke resultaten gemeld.
- Volgens de genoemde Verordening⁴ heeft het college zich verplicht elke organisatie-eenheid en iedere gemeentelijk taak minimaal eens in de 8 jaar aan een toets op doelmatigheid en met name de onderliggende risicovolle processen te onderwerpen. Ook is bepaald dat het college elk jaar de doeltreffendheid van minimaal twee (delen van) begrotingsprogramma's en of begrotingsparagrafen toets. Op deze punten is geen verantwoording in de jaarstukken aangetroffen.

Kwaliteit paragraaf bedrijfsvoering

- De paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag 2005 volgt de bij de MPB 2005 gebruikte indeling. Er zijn geen nieuwe onderwerpen toegevoegd. Er is dan ook nog geen rekening gehouden met het advies "best practices" voor de paragraaf bedrijfsvoering dat de rekenkamercommissie op 7 februari 2006 heeft uitgebracht. Dat advies is per brief aan het college en de raad is aangeboden. De commissie heeft daarin aanbevolen 5 specifieke punten⁵ in de bedrijfsvoeringsparagraaf beter uit te diepen. Één van de functies van de paragraaf is uit te leggen in welke mate de bedrijfsvoering de uitvoering van de programma's ondersteunt. De aanbevelingen worden door de organisatie meegenomen bij het opstellen van de bedrijfsvoeringsparagraaf in de nieuwe begroting (MPB 2007-2011).

Aanbeveling 3

De gemeenteraad wordt geadviseerd opnieuw afspraken met het college te maken over de uitvoering van artikel 3 van de verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid.

5. Rechtmatigheid (en getrouwheid financiële beeld)

Inleiding

De controle op rechtmatigheid is primair de opdracht aan de accountant. De rekenkamercommissie heeft vorig jaar aanbevolen bij de jaarrekening 2005 de rechtmatigheidcontrole onverkort uit te voeren. Slechts in uitzonderingsgeval zou de hardheidsclausule⁶ mogen worden toegepast voor zover het onmogelijk is formele bepalingen, denk aan de subsidieverordening, na te leven.

Deze condities zijn in het controleprotocol 2005 opgenomen dat de gemeenteraad op 1 december 2005 heeft vastgesteld.

Onderzoeksvraag

De onderzoeksvragen komen overeen met de opdracht aan de accountant:

- Zijn de baten en lasten en de balansmutaties in de jaarrekening tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen?

⁴ Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid, artikel 3, lid 1

⁵ De vijf punten zijn: Personeel en organisatie, Programma dienstverlening, Planning en control, Integriteit en Informatie- en communicatietechnologie.

⁶ De hardheidsclausule is een vorm van "ontsnappingsmogelijkheid" in de regelgeving. De clausule staat het college toe om in geval van overmacht ontheffing te geven van naleving van een bepaling, bijvoorbeeld van de eis in de subsidieverordening om voor een bepaalde datum een subsidieverzoek in te dienen.

- Geeft de jaarrekening op baten, lasten over 2005 en op de activa en passiva per 31 december 2005 een getrouw beeld van de financiële positie van de gemeente? En is de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten?

Bevindingen

Wat de bevindingen aangaat verwijst de commissie naar de brief van 11 april 2006 aan de gemeenteraad met de accountantsverklaring en het daarbij gevoegde verslag van bevindingen. Aanvullende opmerkingen zijn:

- De gemeente Apeldoorn ontvangt over 2005 een goedkeurende verklaring op rechtmatigheid. Dat is een uitstekende prestatie. Bij het onderzoek is één post van 4,1 miljoen euro geïdentificeerd waarvan de rechtmatige besteding door de accountant als onzeker wordt bestempeld. Daarmee blijft de gemeente ruim binnen de 3% tolerantiegrens op onzekerheden van 17,4 miljoen euro.
- De gemeente Apeldoorn ontvangt eveneens een goedkeurende verklaring op getrouwheid. Bij de getrouwheid is aangetekend dat op drie ondergeschikte punten de jaarrekening afwijkt van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze zijn in de aanbiedingsbrief vermeld. De rekenkamercommissie is van mening dat in de volgende jaarrekening de informatie aan de raad volledig moet zijn aangaande de verstrekte borg- en garantiestellingen (artikelen 50 en 57 BBV) en aangaande een overzicht van incidentele baten en lasten (artikel 28, sub c BBV).
- In het onderzoek van de commissie is navraag gedaan over het gebruik van de hardheidsclausule. Ambtelijk is verklaard dat de hardheidsclausule in 2005 enkel bij de algemene subsidieverordening is toegepast (naleving indieningstermijnen). In 2006 doen de problemen zich niet meer voor en kan de algemene subsidieverordening strikt worden gehandhaafd. Overigens kan volgens de commissie het gebruik van de hardheidsclausule nooit volledig worden uitgesloten.
- Terzijde heeft de rekenkamercommissie vastgesteld dat de aanpassing van de algemene subsidieverordening aan de raadsbesluiten op het subsidieonderzoek van de rekenkamercommissie minder vlot verloopt dan verwacht.
- Over de uitvoering van jaarrekeningcontrole meldt de accountant dat de rechtmatigheidscontrole op zich zeer veel tijd vergt van de organisatie en de accountant. Volgens de organisatie zijn de werkzaamheden in 2005 sterk toegenomen. In de meeste gevallen kon de accountant volstaan met het reviewen van intern uitgevoerde controlewerkzaamheden. De interne controleplannen zijn volgens de accountant goed op orde. Het tijdiger uitvoeren van interne controlewerkzaamheden is een aandachtspunt. Ambtelijk is aangegeven dat het de bedoeling is in 2006 interne controleplannen eerder op te stellen en de (interne) controles, voor zover doelmatig, meer gespreid over het jaar uit te voeren.
Dat de organisatie met interne controles de eigenlijke controlewerkzaamheden uitvoert en de accountant op systeemniveau controleert (reviewt) is volgens de commissie een goed uitgangspunt. Wel blijft het volgens de rekenkamercommissie zaak dat de accountant zelf dieper controles uitvoert zodra aansluitingen binnen de financiële administratie vragen oproepen.

6. Jaarresultaat en grote afwijkingen (Informatievoorziening in de bestuursrapportages en de jaarstukken)

Inleiding

De hoofdlijnen van de financiële informatie vindt de gemeenteraad in de nota van aanbidding van de jaarrekening en de verplichte paragrafen in het jaarverslag. De nota van aanbidding komt in dit hoofdstuk aan de orde. De verplichte paragrafen in het volgende hoofdstuk (7).

Grote afwijkingen, vooral de afwijkingen die na de tweede bestuursrapportage (september) zijn opgetreden, dienen duidelijk verklaard te worden in de jaarstukken.

Ook zijn de jaarstukken een graadmeter of de gemeenteraad gedurende het jaar goed geïnformeerd is over afwijkingen in de uitvoering van de begroting.

Onderzoeksvraag

- Wordt de gemeenteraad in de jaarrekening en met name de nota van aanbidding goed geïnformeerd over de financiële positie van de gemeente?
- Zijn financiële afwijkingen in de jaarrekening goed verklaard?
- Is de gemeenteraad gedurende het jaar goed geïnformeerd over financiële afwijkingen in de uitvoering van de begroting?

Bevindingen

De rekenkamercommissie van mening dat de financiële informatie in de jaarstukken op veel punten van hoog niveau is. Diverse aanbevelingen van de commissie uit het rekeningonderzoek 2004 zijn in de nieuwe jaarstukken opgevolgd. Het positieve oordeel over de kwaliteit van de financiële informatievoorziening wordt ondersteund door de accountant. Uiteraard blijven er wensen om zaken te verbeteren. Voorstellen daartoe doet de commissie vanuit het besef dat de basis goed is.

- Presentatie van het resultaat;
In de nota van aanbidding van de jaarrekening is het jaarresultaat gemeld als 2,89 miljoen euro nadelig. Dit is het resultaat na mutaties reserves. Voordat dit resultaat tot stand kwam is een bedrag van 15,1 miljoen niet bestede middelen teruggestort in reserves. Dat blijkt uit het overzicht van de jaarrekening op blz. 46. Het jaarresultaat vóór mutaties reserves bedraagt dus 12,3 miljoen voordelig. Een vergelijking begroting-rekening op resultaat vóór mutaties reserves is een grove indicator van wat de gemeente verwacht had uit te voeren (te besteden), maar niet heeft (kunnen) uitvoeren. Om de raad van jaar op jaar zicht te laten houden op de mutaties reserves is de rekenkamercommissie er voorstander van in de nota van aanbidding zowel het resultaat vóór mutaties reserves, als na mutaties reserves te melden en deze cijfers te vergelijken met de primaire begroting.
- Verklaring financiële verschillen;
In de nota van aanbidding van de jaarrekening 2005 zijn de verschillen groter dan 100.000 euro apart gepresenteerd en toegelicht. Hierbij is nog niet tegemoet gekomen aan een eerdere wens van de rekenkamercommissie het karakter van de afwijking (structureel/incidenteel) inzichtelijk te maken. Op grond van nadere informatie die ambtelijk is verstrekt komt de commissie voor de afwijkingen > 100.000 euro tot het volgende beeld:

Progr.	Prod	omschrijving	Vershil (x 1000€)	Incidenteel	Structureel	Structureel Verwerkt MPB 2006	Structureel Vrij v.a. 2007
1	001	Ex-wethouders	V 134	V 134			
	002	Representatieman.	N 100	N 100			
	006	Bestuursonderst. raad	V 100	V 100			
4	210	gladheidsbestrijding	N 276	N 176	N 100	N 100	
5	723	milieubeheer	V 291	V 291			
8	310	Stadsbank	V 175		V 175		V 175
	610	WWB	V 500		V 500		V 500
9	652	DWVG	V 745	V 195	V 550	V 400	V 150
14	822	Dwangsommen bouwen	V 150	V 150			
16	914	rentevoordeel	V 500		V 500	V 500	
	922	Vrijval res. Electriciteit	V 240	V 240			
	931	OZB	N 301	N 301			
Div	Div	Diverse kleine V en N ⁷	V 757	V 757			
Totaal			V 2.915	V 1.090	V 1.825	V 800	V 825

- Kwaliteit verschillenverklaring jaarrekening;
Een aanmerkelijke verbetering is dat de verschillen tussen de jaarrekening 2005 en de begroting op lasten en baten zijn toegelicht. Daardoor krijgt de gemeenteraad een beter inzicht wat er in en uit de gemeentekas vloeit. (Vorig jaar werden de verschillen nog op saldo toegelicht).
- Verschillen tweede bestuursrapportage (burap) en jaarrekening;
Op grond van haar analyse stelt de commissie vast dat de kwaliteit van de tussentijdse bestuursrapportages aan de raad duidelijk zijn verbeterd. Afwijkingen zowel op prestaties als op lasten en baten worden gemeld evenals nieuwe risico's. Desondanks zijn posten aangetroffen van grote afwijkingen die wel bij de 2^e burap bekend waren maar niet zijn gemeld.
Voorbeelden hiervan zijn vooral te vinden bij de uitvoering van werken: wegen/ beter door beheer (2,1 miljoen euro), openbaar groen (1,8 miljoen euro), riolering en waterzuivering (1,2 miljoen euro). Ambtelijk is verklaard dat het hier gaat om projectfinanciering die veelal niet ten laste van de algemene dienst komt.
Een ander voorbeeld betreft de onderbesteding in middelen voor de Cultuurvisie (0,25 miljoen euro). In antwoord op vragen hierover is verklaard dat de raad via de besluitvorming over de cultuurvisie over de onderbesteding is geïnformeerd.
De commissie is van mening dat noch de financieringswijze noch het feit dat de gemeenteraad op ander wijze is geïnformeerd reden is om deze afwijkingen niet bestuursrapportage te melden.
Daarnaast heeft de commissie enkele posten aangetroffen waarbij grote afwijkingen pas na afronding van de 2^e burap bekend werden. Het meest markante voorbeeld is het voordeel van 2,5 miljoen euro op de Wet Werk en Bijstand dat via ministeriële beschikking pas in oktober bekend werd. De commissie stelt vast dat er nu geen beleidslijn is of en zo ja hoe grote afwijkingen na de 2^e burap aan de gemeenteraad gemeld worden.

Aanbeveling 4

De rekenkamercommissie adviseert in de nota van aanbieding van de volgende jaarrekening het jaarresultaat zo te presenteren dat het college zowel inzicht biedt in het jaarresultaat vóór mutaties reserves als ná mutaties reserves.⁸

Aanbeveling 5

De commissie beveelt opnieuw aan de toelichting op de grote afwijkingen aan te vullen met informatie over het karakter van de afwijking (incidenteel/structureel) zoals voor 2005 in dit hoofdstuk 6 is uitgewerkt.

⁷ Aangenomen is dat de verzamelpost van kleine afwijkingen per saldo een incidenteel karakter heeft.

⁸ In deze terminologie zal dan het jaarresultaat ná mutaties reserves bestemd of onttrokken worden aan de algemene reserve (Saldireserve, resp. Reserve eenmalig)

Aanbeveling 6

De commissie adviseert de melding van grote financiële afwijkingen in de bestuursrapportages verder te verbeteren en daartoe die diensten duidelijke richtlijnen mee te geven.

Aanbeveling 7

De commissie adviseert een beleidslijn te ontwikkelen om in het kader van de actieve informatieplicht aan de gemeenteraad grote financiële afwijkingen van de begroting die optreden na de tweede bestuursrapportage te melden aan de raad. Voor de maatstaf "groot" moet in overleg tussen college en raad een bedrag worden bepaald.

7. Financiële beheer

Inleiding

De hoofdlijnen van de financiële informatie vindt de gemeenteraad in de nota van aanbidding van de jaarrekening en de verplichte paragrafen in het jaarverslag. Daarnaast vestigt de accountant in zijn verslag van bevindingen aandacht op financiële zaken die van belang zijn voor de gemeenteraad.

Onderzoeksvraag

- Wordt de gemeenteraad in de verplichte paragrafen goed geïnformeerd over de financiële positie van de gemeenten?
- Wat zijn specifieke aandachtspunten van de gemeente in het kader van het financiële beheer?

De paragrafen

De rekenkamercommissie heeft in haar onderzoek twee paragrafen specifiek onder de loep genomen, Weerstandsvermogen en Grondbeleid. Daarnaast is uit een oogpunt van nazorg bekeken wat met de aanbevelingen over de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen uit het vorig rekeningonderzoek is gedaan.

Weerstandsvermogen/risico's

Risicomanagement is een vitaal onderdeel van het financiële beheer.

Voor risico's en verplichtingen die hard te kwantificeren zijn dient de gemeente voorzieningen te vormen. Afgezien van de vraagpunten die de commissie heeft bij het onderhoud van gebouwen (zie hierna onderhoud kapitaalgoederen) heeft de commissie geen aanwijzingen dat voorzieningen zoals opgenomen in de jaarrekening tekort schieten.

Daarnaast zijn er risico's van diverse aard die niet of moeilijk te kwantificeren zijn maar wel benoemd moeten worden. Het gaat daarbij ook om risico's die zich nog direct morgen als kosten manifesteren, maar als het ware "in de pijplijn" zitten. De paragraaf

Weerstandsvermogen is de geëigende plaats om daar inzicht in te bieden.

De commissie stelt voor ook van deze risico's een indicatie te geven van de mogelijke omvang, bijvoorbeeld door voor risico's in samenhang te presenteren en het mogelijke risico met een financiële bandbreedte te duiden. De accountant bevestigt dat dit uitvoerbaar is.

Achtergrond hiervan is de wens om een referentie te hebben voor de vraag of het weerstandsvermogen van de gemeente van voldoende niveau is. Onder weerstandsvermogen verstaan we de middelen die de gemeente kan inzetten om in geval van nood risico's te financieren. De belangrijkste posten die in Apeldoorn hieronder vallen zijn de vrij aanwendbare reserves als de saldireserve, de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf en de onbenutte belastingcapaciteit. Een en ander is uiteengezet op de bladzijden 181-183 van het jaarverslag.

Van ambtelijke zijde is meegedeeld dat het grondbedrijf op dit moment intern onderzoek doet in hoeverre de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf van voldoende niveau is, afgezet tegen de risico's die het grondbedrijf loopt.

De rekenkamercommissie is van oordeel dat de gemeenteraad in het algemeen beter over de risico's kan worden geïnformeerd. Deels kan dat zoals de accountant aangeeft door een beter kwantitatieve indicatie in de paragraaf weerstandvermogen. Zo'n beter kwantificering kan echter niet het enige antwoord zijn op de behoefte aan informatie-uitwisseling en dialoog vanuit de raad. In verband met de bescherming van gemeentelijke belangen zou ook een vertrouwelijke informatie-uitwisseling tussen college en raad over risico's mogelijk moeten zijn.

De accountant merkt op⁹ dat in de paragraaf geen informatie is opgenomen over aanwezige stille reserves. Voor het weerstandsvermogen, dan wel de bestedingsruimte van de gemeente acht de rekenkamercommissie het van belang dat de raad wordt geïnformeerd wat de stille reserves zijn.

Ambtelijk is gemeld dat hiertoe een informatieve notitie wordt opgesteld. Doel van de notitie is college en raad meer inzicht te bieden in het fenomeen stille reserves, de omvang en opbouw ervan en de mogelijkheden en onmogelijkheden om die reserves te gebruiken.

Aanbeveling 8

De rekenkamercommissie adviseert tenminste eenmaal per jaar in vertrouwelijkheid een overleg tussen raad en college te organiseren waarin het risicospectrum, de aard en kwantificering van de risico's en de beschikbare risicobuffer worden besproken.

Grondbeleid

Bij de rekeningonderzoek vorig jaar heeft de commissie naar voren gebracht dat de paragraaf grondbeleid in het jaarverslag een mengvorm is tussen verslaglegging en prognose en veel financiële informatie bevat. Daarbij is gesignaleerd dat de gemeenteraad anderzijds sinds het verdwijnen van de nota Financiële Prognose Grondbedrijf (FPG) een belangrijk stuk informatievoorziening mist.

De commissie heeft toen aanbevolen opnieuw na te denken over de informatievoorziening aan de raad en de plaatsbepaling van de paragraaf grondbeleid.

De accountant stelt dit jaar over het karakter van de paragraaf¹⁰ "De paragraaf grondbeleid bevat grotendeels beheers- en met name (soms gedetailleerde) financiële informatie. Wij adviseren hierin meer op de realisatie van het grondbeleid in te gaan."

In ambtelijk overleg is de rekenkamercommissie meegedeeld dat de dienst Ruimtelijke Ordening overweegt voortaan in de tweede helft van het jaar een aparte financiële nota grondbedrijf aan het college aan te bieden. Die zou ook onderwerp kunnen zijn van consultatie met de raad.

Informatie-uitwisseling met de raad gedeeltelijk bij nota schept de mogelijkheid om de paragraaf grondbeleid in de begroting en het jaarverslag op hoofdlijnen toe te spitsen op de raming van het grondbeleid, respectievelijk verslaglegging over de realisatie.

---

⁹ Uitkomsten accountantscontrole voor de raad, verslag van bevindingen pagina 17.

¹⁰ Uitkomsten accountantscontrole voor de raad, verslag van bevindingen pagina 17.

Onderhoud kapitaalgoederen

In het rekeningonderzoek vorig jaar heeft de commissie aanbevolen dat voor gemeentegebouwen een goed onderhoudsplan wordt opgesteld.

De reactie op deze aanbeveling op pagina 188 van het jaarverslag 2005 en de reactie op nadere vragen geeft de commissie nog niet het vertrouwen dat de aanbeveling naar waarde wordt geschat. De commissie zal hierover oordelen nadat zij zich in de ambtelijk nader verstrekte informatie heeft kunnen verdiepen.

Overige financiële informatie:

- Contracten- en verplichtingenbeheer;
De accountant merkt in zijn verslag op¹¹ “dat College en management bezig zijn het contracten- en verplichtingenbeheer te verbeteren. Dit verbeteringsproject loopt momenteel maar is in 2005 nog niet op een voldoende niveau”.
Naar aanleiding van de opmerking heeft de commissie met de controllers de stand van zaken besproken. Daarin is duidelijk gemaakt dat vanaf 1 januari 2006 alle nieuwe contracten worden geregistreerd. Met uitzondering van de dienst Middelen, die enig uitstel heeft in deze operatie, is ook de verplichtingenadministratie vanaf dit jaar sluitend. Bij het (alsnog) registreren van oude contracten en verplichtingen wordt voorrang gegeven aan de belangrijkste dossiers. De commissie heeft hier kennis van genomen en zal dit onderdeel van het financiële beheer kritisch blijven volgen.

- Staat Overlopende kredieten (jaarrekening bijlage E);
De rekenkamercommissie heeft vragen gesteld over de ogenschijnlijk opmerkelijke daling van het saldo overlopende kredieten in 2005 van 121,2 miljoen naar 83,4 miljoen euro. Uit de ambtelijke beantwoording blijkt dat het bedrag van 121,1 miljoen euro niet het saldo per 1 januari 2005 weergeeft. De 121,1 miljoen is een samenstelling van het saldo ultimo 2004 (59,9 miljoen euro) de nieuwe kredieten uit de begroting (MPB 2005) en kredieten die in de loop van het begrotingsjaar door de raad zijn goedgekeurd. Het is wenselijk dit onderscheid bij de volgende jaarrekening in de staat van Overlopende kredieten duidelijk te maken.

---

¹¹ Uitkomsten accountantscontrole voor de raad, verslag van bevindingen pagina 12.

Rekenkamercommissie gemeente Apeldoorn

Samenstelling in 2006

Voorzitter:

R.C. (Ronald) van der Mark

Vice-voorzitter/lid:

J.G. (Johan) Kruithof

Overige leden:

D. (David) van As

H.G.M. (Ilona) Duin

B.G.M. (Barbara) Lemstra

A.J. (Arjan) van der Plas

P.R. (Peter) de Ronde

R. (Roelof) Rump

Secretaris:

H. (Herman) van den Broek

Adviseur voor het jaarrekeningonderzoek: J. (Jeffrey) Leuerman

Postadres: Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn

Telefoon: (055) 580 1563

E-mail: h.vandenbroek@apeldoorn.nl

Website: www.apeldoorn.nl